

Voorstel aan het AB

Van	Dagelijks Bestuur	Corsanr.	schoen/2015.10366
Onderwerp	Normen en toetsingskader 2015		
Agendapuntnr.	3.3	AB-vergadering	15-12-2015

Besluit

Vast te stellen :

1. Het in de bijlage 1 opgenomen normenkader 2015, tevens het concept-normenkader 2016.
2. Het in de bijlage 2 opgenomen toetsingskader 2015.
3. Het in de bijlage 3 opgenomen controleprotocol 2015-2018.

Financiële gevolgen

Geen.

Strategische relevantie/Beleidsgevoeligheid

Volgens voorschrift van de Waterschapswet (art. 109) dient elk jaar een rechtmatigheidcontrole te worden uitgevoerd.

Jaarlijks beoordeelt de accountant als onderdeel van de controle van de jaarrekening of onze organisatie de rechtmatigheid heeft geborgd en getoetst.

Het Waterschapsbedrijf Limburg wil een positieve invulling geven aan de rechtmatigheidcontrole. Wij achten het hierbij van belang dat rechtmatigheid wordt benaderd als proces van kwaliteitsverbetering en niet primair als project ter verwerving van een accountantsverklaring. Een pragmatische aanpak, gericht op het bereiken van optimaal effect met beperkte inspanningen staat hierbij voorop. Hierin past de ambitie vooral zelfstandig aan de slag te gaan met het goed op orde hebben van de administratieve organisatie en interne controle tegen de achtergrond van rechtmatigheid.

De wijziging ten opzichte van het normenkader 2014 bestaat uit het toevoegen dan wel weglaten van een aantal wetten en regels.

Toelichting

Rechtmatigheid kan worden omschreven als 'het voldoen aan de wettelijke kaders en regelgeving' zowel extern (Europees en nationale wetgeving) als intern (verordeningen, beleidsregels en interne procedures). De Waterwet legt echter specifiek het accent op het onderdeel 'financiële rechtmatigheid', welke betrekking heeft op baten, lasten en balansmutaties. Het gaat om gevolgen van financiële beheershandelingen en de vastlegging daarvan in de financiële administratie. Het begrip 'financiële rechtmatigheid' wordt ook wel 'rechtmatigheid in het kader van de accountantscontrole' genoemd.

In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat rechtmatigheid een verantwoordelijkheid is van iedereen binnen de organisatie. Bestuurlijk gezien vormt de rechtmatigheid een verantwoordelijkheid van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur:

- het algemeen bestuur stelt de kaders voor de rechtmatigheid (normenkader) en de controle op de rechtmatigheid (controleprotocol) vast. Het algemeen bestuur formuleert de opdracht aan de accountant en kan aanvullende toetseisen stellen. Als opdrachtgever ontvangt het algemeen bestuur de rapportage van de accountant;
- het dagelijks bestuur is, op grond van zijn bevoegdheid om het beleid van het algemeen bestuur uit te voeren, verantwoordelijk voor de naleving van relevante wet- en regelgeving.

De accountant is tenslotte verantwoordelijk voor de uitvoering van de controle en toetst onder meer of het waterschap de relevante wet- en regelgeving in acht heeft genomen. Daarbij steunt de accountant op de interne beheers- en controlemaatregelen.

Jaarrekening 2015

In het normenkader is de voor de organisatie relevante wet- en regelgeving opgenomen. Het toetsingskader geeft aan welke in het normenkader opgenomen wet- en regelgeving financiële consequenties kan hebben en hoe de interne toetsing in het kader van de rechtmatigheid hierop plaatsvindt. Het controleprotocol geeft de accountant nadere aanwijzingen over de reikwijdte van de accountantscontrole en de daarvoor geldende normstellingen.

Het algemeen bestuur heeft ermee ingestemd dat het definitieve normen- en toetsingskader 2014 tevens het concept-kader voor 2015 is. Jaarlijks wordt het normen- en toetsingskader in het laatste kwartaal geactualiseerd voor nieuwe wet- en regelgeving. De herziene versie van het normenkader 2015 treft u aan als bijlage 1 en de herziene versie van het toetsingskader als bijlage 2.

In 2015 heeft een Europese aanbesteding plaatsgevonden ter aanbesteding van de accountantsdiensten voor de periode 2015-2018. D.d. 21 oktober 2015 heeft de definitieve gunning plaatsgevonden met als uitkomst dat Ernst & Young onze accountant blijft.

Het doel van het controleprotocol is de accountant nadere aanwijzingen te geven over de reikwijdte van de accountantscontrole en de daarvoor geldende normstellingen met de daarbij te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties. De looptijd van het in 2009 vastgestelde 'Protocol voor de accountantscontrole' was gelijk aan de duur van de opdrachtverstrekking voor de controle van de jaarrekening aan Ernst & Young (periode 2010-2014). Parallel aan de nieuwe contractperiode is het noodzakelijk het controleprotocol opnieuw vast te stellen. In bijlage 3 is het controleprotocol 2015-2018 opgenomen.

De directeur,

De voorzitter,

ing. E.M. Pelzer MMO

dr. J.J. Schrijen

NORMENKADER WBL 2015	
Externe wet- en regelgeving	Opmerking
Europees	
1 Aanbestedingsrichtlijn levering, diensten en werken (Richtlijn 20014/18/EG)	
2 Richtlijn betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties (Richtlijn 2011/7/EU)	
3 Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)	
4 Richtlijn 2014/23/EU betreffende het plaatsen van concessieovereenkomsten (m.i.v. 18 april 2014)	
5 Richtlijn 2014/24/EU betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en houdende intrekking van Richtlijn 2004/18/EG (m.i.v. 18 april 2014)	
Nationaal	
Algemeen	
6 Algemene Wet Bestuursrecht (Awb)	
7 Belemmeringenwet privaatrecht	
8 Burgerlijk Wetboek	
9 Wet tegemoetkoming schade bij rampen en zware ongevallen	
10 Mededingingswet	
11 Waterschapswet	
12 Waterwet	Incl. het bijbehorende Waterbesluit
13 Wet gemeenschappelijke regelingen	
14 Wet openbaarheid van bestuur	
15 Wet veiligheidsrisico's	
16 Wetboek van burgerlijke rechtsvordering	
17 Wetboek van strafrecht (strafrechtelijke bepalingen)	
18 Wet markt en overheid	Ingegaan per 1-7-2012
19 Archiefwet 1995	Incl. archiefbesluit en archiefregeling
20 Algemene termijnenwet	
21 Ambtenarenwet	
22 Auteurswet	
23 Baseline informatiebeveiliging waterschappen (BIWA)	Zelfregulering is basis, anders volgt wetgeving
24 Beleidsregels grote rivieren	
25 Besluit voorschrift informatiebeveiliging rijksdienst 2007 (VIR)	Zelfregulering is basis, anders volgt wetgeving
26 Besluit voorschrift informatiebeveiliging rijksdienst bijzondere informatie 2013 (VIR-BI)	Zelfregulering is basis, anders volgt wetgeving
27 Bestuursovereenkomst waterveiligheid Maas	
28 Drinkwaterwet	Opvolger van de Waterleidingwet
29 Faillissementswet	
30 Grondwet	
31 Gemeenschappelijke Regeling Waterschapsbedrijf Limburg	Gewijzigd per 1-4-2011
32 Gemeentewet	Art. 172-175-176
33 Heffingsregeling lozing afvalwater op Rijkswateren	
34 Kadasterwet	
35 Kaderrichtlijn water (KRW)	
36 Nadeelcompensatieregeling verleggen kabels en leidingen in en buiten Rijkswaterstaatswerken en Spoorwegwerken 1999	
37 Nationaal Bestuursakkoord Water	
38 Natuurbeschermingswet	
39 Provinciaal beleidskader stedelijk waterbeheer	
40 Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL)	
41 Provinciaal waterplan Limburg 2010-2015	Is aanvulling op POL
42 Telecommunicatiewet	
43 Warenwet	
44 Wet computercriminaliteit	
45 Wet infrastructuur fonds	
46 Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken	
Ruimtelijk (bestuurs)recht	
47 Besluit Ruimtelijke Ordening	
48 Onteigeningswet	
49 Wet ruimtelijke ordening	
50 Bestemmingsplan gemeente	Op te vragen bij gemeente
51 Bouwverordening gemeente	Op te vragen bij gemeente
52 Crisis- en herstelwet	
53 Flora- en Faunawet	
54 Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	
55 Wet informatie uitwisseling ondergrondse netten	
Milieu	
56 Wet milieubeheer	Met o.a. AMVB bodemenergie
57 Wet inzake de luchtverontreiniging	
58 Wet Bodembescherming	
59 Meststoffenwet	
Belastingen	
60 Algemene wet inzake rijksbelastingen	Incl. Uitvoeringsregeling Algemene wet inzake rijksbelastingen 1994
61 Besluit vervuilingswaarde ingenomen water	
62 Invorderingswet 1990	Incl. Uitvoeringsregeling Invorderingwet 1990
63 Wet op de omzetbelasting 1968	Incl. Uitvoeringsbeschikking omzetbelasting 1968
64 Wet waardering onroerende zaken	
65 Wet belastingen op milieugrondslag	
66 Wet op de belastingen van rechtsverkeer	

NORMENKADER WBL 2015		
	Externe wet- en regelgeving	Opmerking
Financiën		
67	Bepalingen Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW)	
68	Regeling schatkistbankieren decentrale overheden	Nieuw
69	Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden	Nieuw
70	Wet financiering decentrale overheden (wet FIDO)	Incl. Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden en Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden.
71	Wet Houdbare Overheidsfinanciën (wet HOF)	
72	Beleids- en BeheersProces (BBP) systematiek	Brief unie van Waterschappen d.d. 26-11-2010
Personeel en organisatie		
73	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA)	
74	Pensioenwet	Incl. Pensioenreglement Stichting Pensioenfonds ABP
75	Sectorale Arbeidsvoorwaarden Regelingen Waterschapspersoneel (SAW)	
76	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)	Incl. Uitvoeringsbesluit WNT
77	Wet inkomstenbelasting 2001	
78	Wet op de loonbelasting 1964	Incl. Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965 en Uitvoeringsregeling loonbelasting 2011.
79	Wet op de ondernemingsraden	
80	Ziektewet	
81	Wet verbetering poortwachter	
82	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA)	
83	Arbeidsomstandighedenwet	Incl. arbobesluit en arboregeling, controle arbeidsinspecties
84	Arbeidstijdenwet(-besluit)	
85	Arbocatalogus voor de sector waterschappen	
86	Wet bescherming persoonsgegevens (1-9-2001)	
87	Werkloosheidswet	
88	Wet arbeid en vreemdelingen	
89	Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten	
90	Wet financiering sociale verzekeringen	
91	Wet kaderregeling VUT overheidspersoneel	
92	Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag	
93	Wet Ketenaansprakelijkheid	
94	Wet overheidspersoneel onder de werknemersverzekeringen	
95	Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen	
96	Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen	
97	Zorgverzekeringswet	
Inkoop en aanbestedingen		
98	Aanbestedingswet 2012	Incl. besluit, reglement, Gids proportionaliteit en Aanbestedingsreglement werken 2012 (ARW)

Waterschapsbedrijf Limburg

Proces personeel

Intern controleplan 2015

Toetsingskader	Relevante aspecten (eisen die financiële rechtmatigheid raken)	Beheersingsrisico's (What Could Go Wrong) Risico: Er wordt NIET voldaan aan:	Toelichting	Voorlopige inschatting beheersingsmaatregelen WBL (voorwaarden: zichtbaar en achteraf toetsbaar)	Voorstel strategie: systeemgericht (= beheersingsmaatregelen testen) of gegevensgericht testen.	Voorstel aantal testen (genoemde aantallen zijn op basis van geen- foutconstatering. Bij constatering fouten dient de deelwaarneming uitgebreid te worden)
EXTERNE REGELGEVING						
Gemeenschappelijke regeling	Artikel 10 taken en bevoegdheden	Art 10 A. Is de begroting vastgesteld en gewijzigd door het AB. Art 10 B. Is de bijdrage van de deelnemers in de GR vastgesteld door het AB. Art 10C Is de rekening vastgesteld door het AB Art 10D Zijn de hoofdlijnen van de organisatie vastgesteld door het AB. Art 10E Zijn geldleningen en rekening-courant overeenkomsten aangegaan door het AB. Art 10 F Is het uitlenen van gelden besloten door het AB. Art 10H Zijn de verordeningen die noodzakelijk zijn voor de behartiging van de taken van de regeling vastgesteld door het AB.	Gedelegeerd aan DB middels delegatiebesluit Gedelegeerd aan DB middels delegatiebesluit	Planning en controlcyclus Planning en controlcyclus Planning en controlcyclus Mandaatregelingen/procesbe- schrijvingen Financieringstatuut/ mandaatregeling Financieringstatuut/ mandaatregeling Planning en controlcyclus	gegevensgericht gegevensgericht gegevensgericht gegevensgericht gegevensgericht gegevensgericht	integraal integraal integraal integraal integraal integraal
	Artikel 18 Ambtelijk apparaat	Art 18 lid 4 Het AB regelt de bezoldiging van de directeur. Zijn de daadwerkelijke bezoldigingen conform deze regeling. Art 18 lid 8 Zijn alle uitgaande (financiële) stukken van het AB en DB door de directeur medeondertekend.		Bij de eerste inleg wordt gecheckt of de bezoldiging strookt met het besluit. Daarna worden de mutaties gevolgd overeenkomstig de procedure salarisadministratie. Mandaatregelingen/procesbe- schrijvingen	gegevensgericht gegevensgericht	eenmalig, beoordeling cumulatief in december. 10% van documenten met financieel belang beoordelen, met max. 25, uitgaande documenten op ondertekening door directeur.
	Artikel 19 begroting	Art 19 lid 4 Heeft het AB stelt de begroting vastgesteld in het jaar voorafgaande aan het begrotingsjaar.		Planning en controlcyclus	gegevensgericht	integraal
	Artikel 20 Begrotingswijzigingen	Art 20 lid 1 Heeft het AB begrotingswijzigingen vastgesteld in het jaar voorafgaande aan het begrotingsjaar.		Planning en controlcyclus	gegevensgericht	integraal
	Artikel 21 Rekening	Art 21 lid 2 Heeft het DB zendt jaarrekening in ieder geval voor 15 juli aan GS.		Planning en controlcyclus	gegevensgericht	integraal
	Fiscale wet- en regelgeving		Is de bruto/netto berekening op de salarisstrook juist en conform:	Salarisberekening vindt plaats door deskundig extern bureau Centric te Gouda	Een ontvangen deskundigenverklaring van Centric of een afgegeven verklaring van de belastingdienst.	Gegevensgericht

Waterschapsbedrijf Limburg

Proces personeel

Intern controleplan 2015

Toetsingskader	Relevante aspecten (eisen die financiële rechtmatigheid raken)	Beheersingsrisico's (What Could Go Wrong) Risico: Er wordt NIET voldaan aan:	Toelichting	Voorlopige inschatting beheersingsmaatregelen WBL (voorwaarden: zichtbaar en achteraf toetsbaar)	Voorstel strategie: systeemgericht (= beheersingsmaatregelen testen) of gegevensgericht testen.	Voorstel aantal testen (genoemde aantallen zijn op basis van geen- foutconstatering. Bij constatering fouten dient de deelwaarneming uitgebreid te worden)
		<ul style="list-style-type: none"> • loonbelastingverklaring; • tabellen voor de loonheffing; • pensioenpremie volgens pensioenreglement; • sociale lasten volgens geldende bepalingen. 		<p>Middels een checklist indiensttreding wordt gecontroleerd op de aanwezigheid van de loonbelastingverklaring. Wordt aangevinkt als teken van aanwezigheid</p> <p>Deskundigenverklaring van Centric</p> <p>Deskundigenverklaring van Centric</p> <p>Deskundigenverklaring van Centric</p>	<p>systeemgericht</p> <p>Gegevensgericht</p> <p>Gegevensgericht</p> <p>Gegevensgericht</p>	<p>opvragen deskundigenverklaring bij Centric</p> <p>opvragen deskundigenverklaring bij Centric</p> <p>opvragen deskundigenverklaring bij Centric</p>
	Werkkostenregeling	Onjuiste toepassing van regeling WKR leidt tot een onjuiste registratie en codering van kosten in de WKR met mogelijke gevolgen voor de benutting van de vrije ruimte en de eventuele naheffing.		Implementatie van de WKR is uitgevoerd i.s.m. een gerenomeerd adviesbureau en Centric. Vastlegging WKR intracomptabel in LPS (volledig) met voeding vanuit CODA (facturen). Roulatieschema Financieel Beheer in de verwerking van facturen in relatie tot de WKR.	systeemgericht	Toetsing naleving interne beheersingsafspraken en documenten.
Pensioenwet	Artikel 132 lid 2 APPA	Indien de belanghebbende ten tijde van zijn aftreden als bestuurslid de leeftijd van 50 jaar heeft bereikt en hij in het tijdvak van twaalf jaren dat direct aan zijn aftreden voorafgaat ten minste tien jaren bestuurslid is geweest, is de uitkering voortgezet tot het tijdstip waarop hij de leeftijd van 65 jaar bereikt?	Berekening en uitvoering vindt plaats door Raet te Voorhout. Hiertoe behoort een check op neveninkomsten na zijn aftreden.	Raet rapporteert via de mail omtrent de uitgevoerde check. Daarnaast controleert PZ steeds proefsgewijs de berekeningen van Raet.	Gegevensgericht	integraal
Sectorale arbeidsvoorwaarden waterschapspersoneel	SAW art 2.1.1	Is het benoemingsbesluit getekend door het dagelijks bestuur of door de gemandateerde ambtenaar?		Checklist indiensttreding	Systeemgericht	Beoordeling 10% indiensttredingen, met een maximum van 25.
	SAW art. 2.1.11, 2.2.2 en 3.1.2	Is bij indiensttreding de ingangsdatum van de salarisbetaling conform de ingangsdatum van het benoemingsbesluit? Is bij promotie de wijzigingsdatum van de salarisbetaling conform de ingangsdatum van het benoemingsbesluit?		Checklist indiensttreding Zichtbare beoordeling salarismutaties door HRM (maandelijks)	Systeemgericht Systeemgericht	Beoordeling 10% indiensttredingen, met een maximum van 25. Beoordeling 10% indiensttredingen, met een maximum van 25.
	SAW art. 3.1.2	Is -ingeval van toerekening van het salaris en de toelagen over een gedeelte van de maand het bedrag per dag vastgesteld door het maandbedrag te delen door het aantal dagen van de desbetreffende kalendermaand?		Zichtbare beoordeling salarismutaties door HRM (maandelijks)	Systeemgericht	Beoordeling 10% indiensttredingen, met een maximum van 25.

Waterschapsbedrijf Limburg

Proces personeel

Intern controleplan 2015

Toetsingskader	Relevante aspecten (eisen die financiële rechtmatigheid raken)	Beheersingsrisico's (What Could Go Wrong) Risico: Er wordt NIET voldaan aan:	Toelichting	Voorlopige inschatting beheersingsmaatregelen WBL (voorwaarden: zichtbaar en achteraf toetsbaar)	Voorstel strategie: systeemgericht (= beheersingsmaatregelen testen) of gegevensgericht testen.	Voorstel aantal testen (genoemde aantallen zijn op basis van geen- foutconstatering. Bij constatering fouten dient de deelwaarneming uitgebreid te worden)
	SAW art. 3.1.2 en 8.1.1	Is de einddatum van de salarisbetaling conform de ingangsdatum van het uit dienst treden?		Zichtbare beoordeling salarismutaties door HRM (maandlijks)	systeemgericht	Beoordeling 10% uitdiensttredingen, met een maximum van 25.
	SAW art 2.1.11, 2.2.2 en 3.1.6	Is het brutosalaris op de salarisstrook in overeenstemming met de aanstellingsbrief en de geldende salarisschalen voor de betreffende functie?		Zichtbare beoordeling salarismutaties door HRM (maandlijks)	systeemgericht	Review beoordeling mutaties door HRM van twee maanden.
	SAW art. 3.1.3	Is het salaris van de medewerker met een onvolledige werkweek vastgesteld op een evenredig deel van het salaris bij een volledige werkweek?		Zichtbare beoordeling salarismutaties door HRM (maandlijks)	systeemgericht	Review beoordeling mutaties door HRM van twee maanden.
	SAW art 3.1.6	Vindt verhoging van het salaris plaats wanneer de medewerker overgaat naar een hogere schaal met een hoger maximum salaris?		Zichtbare beoordeling salarismutaties door HRM (maandlijks)	systeemgericht	Review beoordeling mutaties door HRM van twee maanden.
	SAW art. 3.1.11	Is de individuele prestatietoelage toegekend door het DB of door de bevoegde ambtenaar? Is het recht en de hoogte van de individuele prestatietoelage correct bepaald?		Zichtbare beoordeling salarismutaties door HRM (maandlijks) Aantekenen op controlelijst salarisadministratie van mutaties op vaste salarisgegevens	systeemgericht gegevensgericht	Review beoordeling mutaties door HRM van twee maanden. Per ultimo jaar integraal beoordelen voor alle werknemers
	SAW art. 3.1.15	overwerkvergoeding i.o.m. gefiatteerde overwerkbriefjes		Beoordeling declaraties door HRM op formaliteiten en voldoen aan regelingen.	systeemgericht	10% van beoordelingen door HRM met max. van 25.
	SAW art.3.1.20	Ontvangt de ambtenaar in de maand waarin hij/zij gedurende 25, 40 respectievelijk 50 jaar een betrekking bij de overheid heeft vervuld, een gratificatie gelijk aan een bedrag, overeenkomende met de gehele bezoldiging vermeerderd met de vakantietoelage en de eindejaarsuitkering waarop hij/zij in de maand van deze jubilea aanspraak heeft?		Voorafgaande aan het nieuwe jaar wordt een opstelling gemaakt van de personen die het nieuwe jaar recht hebben op een jubileumuitkering	Gegevensgericht (de lijst van personen wordt gegenereerd vanuit het Personeels Informatie Management Systeem (PIMS) op basis van arbeidsverleden en dienstjaren.	Per ultimo jaar beoordelen voor alle werknemers.
	SAW art.3.3.1	Is ambtenaar die een wachtdienstvergoeding ontvangt opgenomen in het wachtdienstrooster t.b.v de wachtdiensttoelage?		De opgestelde declaratie wordt zichtbaar gecheckt door de coördinator ZVB en daarna getekend voor akkoord door de manager ZVB + check door salarisadministratie op dubbele declaratie.	gegevensgericht	Integraal getoetst door HRM aan de hand van de ingediende declaraties
	SAW art. 3.3.2 en 3.3.3	Is de hoogte van de <u>wachtdiensttoelage</u> conform de wachtdienstregeling?		Toekenning wachtdiensttoelage wordt voorafgaand aan de ondertekening door de manager en getoetst door HRM-consulent.	Systeemgericht: de wijze van toetsing is opgenomen in de procedure salarisadministratie.	Integraal

Waterschapsbedrijf Limburg

Proces personeel

Intern controleplan 2015

Toetsingskader	Relevante aspecten (eisen die financiële rechtmatigheid raken)	Beheersingsrisico's (What Could Go Wrong) Risico: Er wordt NIET voldaan aan:	Toelichting	Voorlopige inschatting beheersingsmaatregelen WBL (voorwaarden: zichtbaar en achteraf toetsbaar)	Voorstel strategie: systeemgericht (= beheersingsmaatregelen testen) of gegevensgericht testen.	Voorstel aantal testen (genoemde aantallen zijn op basis van geen- foutconstatering. Bij constatering fouten dient de deelwaameming uitgebreid te worden)
	SAW art. 4.4.9	Draagt de werkgever zorg voor de betaling van het werkgeversdeel van de pensioenpremie over het verlofdeel van wettelijk onbetaald ouderschapsverlof ten behoeve van het personeelslid dat gebruik maakt van de Wet arbeid en zorg?		Het opgestelde besluit voor toekenning ouderschapsverlof wordt getoetst door de HRM-consulent voordat dit getekend wordt door de manager	Systeemgericht: de verwerking van het besluit door HRM geschiedt overeenkomstig de procedure salarisadministratie.	Integraal: controle valt onder de jaarcontrole salarisadministratie
	SAW art. 6.1.3 en 6.1.4	Is de vergoeding reiskosten woon-werkverkeer en/of de vergoeding reis- en verblijfkosten dienstreizen correct berekend?		Toetsing declaraties door HRM	systeemgericht	10% van beoordelingen door HRM met max. van 25.
	SAW art 8.1.1	Is het ontslagbesluit getekend door het dagelijks bestuur of door de gemandateerde ambtenaar?		Zichtbare beoordeling salarismutaties door HRM (maandelijks).	systeemgericht	Review beoordeling mutaties door HRM van twee maanden.
	SAW art. 9	Is, indien van toepassing, de uitkeringsregeling ontslag juist toepast?	De toets, de berekening en de uitbetaling is uitbesteed aan Loyalis Maatwerk Administratie	Door HRM wordt de ingediende declaratie gecontroleerd.	gegevensgericht	integraal toetsen
	SAW art 9.2	Zijn de bepalingen met betrekking tot het recht, duur, bedrag en verplichtingen voor de bovenwettelijke WW-uitkering nageleefd?	Is volledig uitbesteed aan Loyalis Maatwerk Administratie	Door HRM wordt de ingediende declaratie gecontroleerd.	gegevensgericht	integraal toetsen
	SAW art. 12	Is het recht op deelname aan de regelingen van resp. de inhouding/vergoeding uit hoofde van het arbeidsvoorwaardelijk keuzesysteem in overeenstemming met de geldende regeling gebeurd?		Beoordeling declaraties door HRM op formaliteiten en voldoen aan regelingen.	systeemgericht	Review 10% van beoordelingen door HRM met max. van 25.

Waterschapsbedrijf Limburg

Proces personeel

Intern controleplan 2015

Toetsingskader	Relevante aspecten (eisen die financiële rechtmatigheid raken)	Beheersingsrisico's (What Could Go Wrong) Risico: Er wordt NIET voldaan aan:	Toelichting	Voorlopige inschatting beheersingsmaatregelen WBL (voorwaarden: zichtbaar en achteraf toetsbaar)	Voorstel strategie: systeemgericht (= beheersingsmaatregelen testen) of gegevensgericht testen.	Voorstel aantal testen (genoemde aantallen zijn op basis van geen- foutconstatering. Bij constatering fouten dient de deelwaarneming uitgebreid te worden)
INTERNE REGELGEVING						
Secundaire arbeidsvoorwaarden	onderwerp 2.8 Individuele gratificatie	de uitbetaalde gratificatie is hoger dan de vastgestelde leidraad voor een bijzondere prestatie	Een door de leidinggevende ondertekent gemotiveerd schrijven vormt de basis voor verwerking door WBL	PZ controleert of het voorstel is overeenkomstig de regeling. Uitbetaling verloopt overeenkomstig de procedure voor de salarisadministratie.	systeemgericht	Review beoordeling mutaties door HRM van twee maanden.
	onderwerp 2.8 Afscheidsgatificatie	De uitbetaalde afscheidsgatificatie is hoger dan het bedrag volgens de regeling.	Een door HRM opgesteld schrijven wordt ondertekend door de leidinggevende	Op basis van dit schrijven volgt de uitbetaling overeenkomstig de procedure voor de salarisadministratie.	systeemgericht	Review beoordeling mutaties door HRM van twee maanden.
	onderwerpen 2.11 en 2.12 vakantiegeld, structurele eindejaarsuitkering	De uitbetaling wijkt af van de afgesproken percentages.	Percentages worden afgesproken in het CAO-akkoord	De percentages volgens het CAO-akkoord worden door Centric ingevoerd in het systeem voor salarisbetaling.	Gegevensgericht	Opvragen deskundigenverklaring bij Centric.
	onderwerp 14.3 collectieve invaliditeit / arbeidsongeschiktheidsverzekering	Het risico bestaat uit het moeten betalen van een aanvulling op de WIA-uitkering		Is afgedekt middels collectief contract met Loyalis ter dekking van inkomensverlies bij gedeeltelijke én volledige invaliditeit/ arbeidsongeschiktheid.	Gegevensgericht	Bij de jaarcontrole vaststellen dat de desbetreffende verzekeringsdocumenten correct en aanwezig zijn.
	onderwerp 14.4 collectieve ongevallenverzekering	Risico van financiële aansprakelijkheid bij ongevallen welke een blijvende invaliditeit tot gevolg hebben		Is afgedekt middels een collectieve 24-uurs (wereldwijde) ongevallendeckking tbv in dienst zijnde WBL medewerk(st)ers	Gegevensgericht	Bij de jaarcontrole vaststellen dat de desbetreffende verzekeringsdocumenten correct en aanwezig zijn.
Delegatiebesluit	Artikel 19 Voorwaarden	Het risico bij artikel 19 lid 1 bestaat eruit dat voor (de uitvoering van) een gedelegeerd besluit aan het DB, door het AB geen middelen beschikbaar zijn gesteld door middel van een post op de begroting.		Planning en controlcyclus	gegevensgericht	Jaarlijks vaststellen dat de begroting door het AB wordt goedgekeurd. Afwijkingen ten opzichte van de begroting dienen achteraf goedgekeurd te worden door het AB door middel van het vaststellen van de jaarrekening.
Integriteitsbeleid WBL	Meldingsplicht financiële belangen.	Het risico dat een ambtenaar zich bij het nemen van functionele beslissingen laat leiden door persoonlijk financieel belang.	De meldingsplicht geldt organisatiebreed voor alle medewerkers met een financieel mandaat.	Preventieve maatregel bestaat uit het afleggen van de eed bij indiensttreding.	gegevensgericht	Checken voor de indienststreders of deze personen de eed hebben afgelegd.
	Meldingsplicht geschenken en giften.	Het risico dat geschenken en giften worden aangenomen in ruil voor een tegenprestatie, resp. het risico dat geschenken met een waarde groter dan € 50 worden aangenomen.	De meldingsplicht geldt organisatiebreed voor alle medewerkers.	preventieve maatregel bestaat uit het afleggen van de eed bij indiensttreding.	gegevensgericht	Checken voor de indienststreders of deze personen de eed hebben afgelegd.

Controleprotocol 2015-2018 Waterschapsbedrijf Limburg

voor de accountantscontrole op de jaarrekening

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	3
2.	Doelstelling	3
3.	Wettelijk kader	3
4.	Uitgangspunten voor de controle.....	3
5.	Te hanteren goedkeuring- en rapporteringtolerantie	4
6.	Rechtmatigheid	4
7.	Reikwijdte accountantscontrole rechtmatigheidtoetsing.....	5
8.	Communicatie en periodiek overleg	5
9.	Looptijd van het controleprotocol.....	6
10.	Rapportage accountant.....	6

1. Inleiding

Op grond van de Waterschapswet en het Waterschapsbesluit heeft het Algemeen Bestuur ter voorbereiding en ondersteuning van de uitvoering van de jaarlijkse accountantscontrole vastgesteld wat de reikwijdte van rechtmatigheidstraject is en wat uw rol als accountant is. Deze aspecten worden in hoofdlijnen in dit protocol geregeld. Het Waterschapsbedrijf Limburg (WBL) volgt ten aanzien van de reikwijdte van de rechtmatigheidcontrole het advies van de Unie van Waterschappen (UvW).

2. Doelstelling

Het Controleprotocol heeft als doel u nadere aanwijzingen te geven over:

- de reikwijdte van de accountantscontrole,
- de daarvoor geldende normstellingen en
- de daarbij verder te hanteren goedkeuring- en rapporteringtoleranties.

Object van controle is de jaarrekening van het WBL en daarmee tevens het financieel beheer zoals uitgeoefend door of namens het Dagelijks Bestuur.

De Waterschapswet en het Waterschapsbesluit heeft minimumeisen geformuleerd. Het Algemeen Bestuur mag voor de controle strengere eisen vaststellen. Het is niet toegestaan de wettelijke eisen minder streng te formuleren.

WBL maakt inzichtelijk, door middel van een normenkader, welke wet- en regelgeving van toepassing is. Tevens moet duidelijk zijn welke wet- en regelgeving in het kader van het financieel beheer onderwerp van de rechtmatigheidcontrole is. Dit doet het WBL met het toetsingskader.

3. Wettelijk kader

De Waterschapswet (artikel 109, lid 2) schrijft voor dat het Algemeen Bestuur één of meer accountants aanwijst als bedoeld in artikel 393 eerste lid Boek 2 Burgerlijk Wetboek voor:

- de controle van de jaarrekening,
- het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en
- het uitbrengen van een verslag van bevindingen.

Het Algemeen Bestuur heeft op 27 mei 2008 de verordening als bedoeld in de Waterschapswet (artikel 109, lid 1) voor de controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie vastgesteld. Deze verordening is in werking getreden op 1 januari 2009.

4. Uitgangspunten voor de controle

U bent door het Algemeen Bestuur benoemd als accountant, die de controle van de jaarrekening uitvoert. Deze controle is gericht op het afgeven van een oordeel over:

- de getrouwe weergave van de in de jaarrekening gepresenteerde baten en lasten, alsmede de activa en passiva;
- het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten, alsmede balansmutaties;
- de inrichting van het financieel beheer en de financiële organisatie gericht op de vraag of deze een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken;
- het in overeenstemming zijn van de opgestelde jaarrekening met de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels als bedoeld in artikel 98a Waterschapswet (zie het Waterschapsbesluit);
- de verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening.

Voor zover van toepassing zullen bij de controle bepalend zijn voor de uit te voeren werkzaamheden de nadere regels van:

- de Waterschapswet;
- het Waterschapsbesluit;
- de Kadernota Platform Rechtmatigheid;
- de Richtlijnen voor de Accountantscontrole (NIVRA);
- dit Controleprotocol

Onder rechtmatigheid wordt begrepen de definitie volgens de Waterschapswet dat de in de rekening verantwoorde lasten, baten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dat wil zeggen: 'in overeenstemming zijn met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder verordeningen van het Algemeen Bestuur van Waterschapsbedrijf Limburg.

5. Te hanteren goedkeuring- en rapporteringtolerantie

U richt de controle in op het ontdekken van belangrijke fouten en u baseert zich daarbij op risicoanalyses, vastgestelde toleranties, statistische deelwaarnemingen en extrapolaties.

De goedkeuringstolerantie is het bedrag dat de som van fouten in de jaarrekening of onzekerheden in de controle aangeeft, die in een jaarrekening maximaal mogen voorkomen, zonder dat de bruikbaarheid van de jaarrekening voor de oordeelsvorming door de gebruikers wordt beïnvloed. De goedkeuringtolerantie is bepalend voor de oordeelsvorming en de strekking van de af te geven accountantsverklaring.

Het wettelijk minimum voor de goedkeuringtoleranties staat in het Waterschapsbesluit (art. 5.2). In onderstaand schema zijn de door het Algemeen Bestuur vastgestelde goedkeuringtoleranties opgenomen. Deze goedkeuringtoleranties zijn gelijk aan het wettelijk minimum.

Goedkeuringstolerantie	Strekking accountantsverklaring			
	goedkeurend	met beperking	met oordeelonthouding	afkeurend
fouten in jaarrekening (% bruto lasten)	≤ 1%	> 1% en < 3%	–	≥ 3%
onzekerheden in controle (% bruto lasten)	≤ 3%	> 3% en < 10%	≥ 10%	–

Op basis van de begroting van het betreffende jaar, houdt het bovenstaande in dat u bij een percentage aan fouten ≤ 1% in de jaarrekening en bij een percentage aan onzekerheden ≤ 3% in de jaarrekening een goedkeurende verklaring afgeeft.

De rapporteringtolerantie heeft betrekking op alle posten die gecontroleerd zijn voor de goedkeuring. Op grond van het Waterschapsbesluit (art. 5.5) is de rapporteringtolerantie een bedrag dat gelijk is aan of lager is dan de bedragen voortvloeiend uit de goedkeuringstolerantie. Bij overschrijding van dit bedrag vindt rapportage plaats in het verslag van bevindingen.

Het Algemeen Bestuur heeft voor de rapporteringtolerantie lagere bedragen voorgeschreven dan de bedragen die voortvloeien uit de goedkeuringstolerantie. Het Algemeen Bestuur heeft besloten de rapporteringtolerantie vast te stellen op 5% van de betreffende hoofdkostensoort (bijv. personeelslasten) met een minimum van € 100.000,-. Dit houdt in dat u elke fout of onzekerheid vanaf 5% van de betreffende hoofdkostensoort met een minimum van €100.000,- meldt in het verslag van bevindingen.

6. Rechtmatigheid

Rechtmatigheid is een ruim begrip en omvat alle wettelijke kaders en regelgeving waaraan het WBL zich moet houden. Op grond van de wet kan rechtmatigheid worden onderscheiden in financiële en niet-financiële rechtmatigheid.

De *financiële rechtmatigheid* heeft betrekking op baten, lasten en balansmutaties. Het gaat om gevolgen van financiële beheershandelingen en de vastlegging daarvan in de financiële administratie. U komt in uw accountantsverklaring tot een gekwantificeerd oordeel over de financiële rechtmatigheid.

De *niet-financiële rechtmatigheid* heeft betrekking op handelingen en beslissingen van niet-financiële aard. Het gaat bijvoorbeeld om de naleving van privacy, milieumomstandigheden en arbeidsomstandigheden. U beoordeelt het intern systeem van risicoafweging dat in relatie tot deze handelingen en beslissingen is opgezet. Deze beoordeling doet u nu ook al. Daarom stelt het Algemeen Bestuur voor alleen expliciete aandacht aan financiële rechtmatigheid te besteden.

7. Reikwijdte accountantscontrole rechtmatigheidstoetsing

De wet biedt de mogelijkheid een deel van de regelgeving niet in het rechtmatigheidvraagstuk te betrekken. Externe wet- en regelgeving en verordeningen van het Algemeen Bestuur maken wettelijk gezien deel uit van de rechtmatigheidcontrole. Besluiten van het Dagelijks Bestuur die niet rechtstreeks voortkomen uit externe wet- en regelgeving of verordeningen van het Algemeen Bestuur, kunnen buiten de controle worden gehouden.

De UWV stelt voor genoemde besluiten van het Dagelijks Bestuur niet in het rechtmatigheidstraject op te nemen. Daarom kiest het Algemeen Bestuur ervoor de accountantscontrole op rechtmatigheid limitatief te richten op:

- de naleving van de volgende kaders:
  - de begroting;
  - de financiële verordening ex artikel 108 Waterschapswet;
  - de controleverordening ex artikel 109 Waterschapswet.
- de wet- en regelgeving conform het normenkader:
  - externe wet- en regelgeving;
  - verordeningen en besluiten met een kaderstellend karakter van het Algemeen Bestuur;
  - besluiten van het Dagelijks Bestuur, die verplicht voortvloeien uit externe wet- en regelgeving of verordeningen en besluiten met een kaderstellend karakter van het Algemeen Bestuur.
- de rechtmatigheidscriteria:
  - begrotingscriterium;
  - voorwaardencriterium;
  - misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium.
- die aspecten van het voorwaardencriterium, die betrekking hebben op:
  - recht;
  - hoogte;
  - duur.

Ondanks het feit dat het normenkader zorgvuldig is opgesteld is het onmogelijk te garanderen dat dit kader hiermee limitatief is. Dat betekent dat, in die gevallen waarin de interne wet- en regelgeving (zoals die is opgenomen in het normenkader) niet voorziet, dan wel interpretatieruimte laat, het Dagelijks Bestuur gemandateerd is beslissingen te nemen. Wanneer het Dagelijks Bestuur van dit mandaat gebruik maakt, legt het hierover verantwoording af in de rechtmatigheidparagraaf in het jaarverslag.

8. Communicatie en periodiek overleg

In de verordening op grond van artikel 109 Waterschapswet (“Controleverordening Waterschapsbedrijf Limburg”) is opgenomen dat periodiek overleg plaatsvindt tussen u en vertegenwoordigers van het Algemeen en Dagelijks Bestuur alsmede van de (ambtelijke) organisatie.

9. Looptijd van het controleprotocol

De looptijd van het controleprotocol is gelijk aan de duur van de opdrachtverstrekking voor de controle van de jaarrekening aan u.

10. Rapportage accountant

Tijdens en na afronding van de controlewerkzaamheden rapporteert u zoals hieronder beschreven.

De interim-controle

In de tweede helft van het jaar voert u een zogenaamde interim-controle uit. Over de uitkomsten van die tussentijdse controle brengt u een verslag uit aan het Dagelijks Bestuur.

Indien echter de aard en omvang van de opmerkingen van dien aard zijn dat tussentijdse controle niet noodzakelijk is, zullen de opmerkingen worden opgenomen in het verslag van bevindingen.

Het verslag van bevindingen

Overeenkomstig de Waterschapswet brengt u omtrent de jaarrekeningcontrole een verslag van bevindingen uit aan het Algemeen Bestuur. Het verslag van bevindingen stuurt u in afschrift toe aan het Dagelijks Bestuur. In het verslag van bevindingen rapporteert u over de opzet en uitvoering van het financiële beheer en of de beheersorganisatie een getrouw en rechtmatig financieel beheer en een rechtmatige verantwoording daarover waarborgt.

De uitgangspunten voor de rapportagevorm

Gesignaleerde onrechtmatigheden boven de rapporteringtoleranties licht u toe gespecificeerd naar de aard van het criterium (begrotingscriterium, voorwaardencriterium, etc.). Fouten of onzekerheden die de rapporteringtolerantie overschrijden, geeft u weer in een apart overzicht bij het verslag van bevindingen.

U rapporteert ook over eventuele bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en de continuïteit van de door het WBL gehanteerde geautomatiseerde informatieverzorging.

De accountantsverklaring

In uw accountantsverklaring geeft u op een gestandaardiseerde wijze, zoals wettelijk voorgeschreven, de uitkomst van de accountantscontrole weer. U doet dit zowel ten aanzien van de getrouwheid als de rechtmatigheid, resulterend in een oordeel over de jaarrekening. Uw accountantsverklaring is bestemd voor het Algemeen Bestuur, zodat deze de opgestelde jaarrekening kan vaststellen.

Besluit

Van	Stafunit Financiën, Planning, Concerncontrol (Maurice Schoenmakers)		
Onderwerp	Normen en toetsingskader 2015		
Datum	15 december 2015	Corsanr.	schoen/2015.10560

Het Algemeen Bestuur van het Waterschapsbedrijf Limburg;
Gelet op de Waterschapswet en op de Bepalingen Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW);
Gezien het voorstel van het Dagelijks Bestuur van 25-11-2015;

B E S L U I T :

Vast te stellen :

1. Het in de bijlage 1 van het voorstel opgenomen normenkader 2015, tevens het concept-normenkader 2016.
2. Het in de bijlage 2 van het voorstel opgenomen toetsingskader 2015.
3. Het in de bijlage 3 van het voorstel opgenomen controleprotocol 2015-2018.

Aldus vastgesteld op 15-12-2015 door het Algemeen Bestuur van het Waterschapsbedrijf Limburg.

De directeur

De voorzitter,

ing. E.M. Pelzer MMO

dr. J.J. Schrijen

